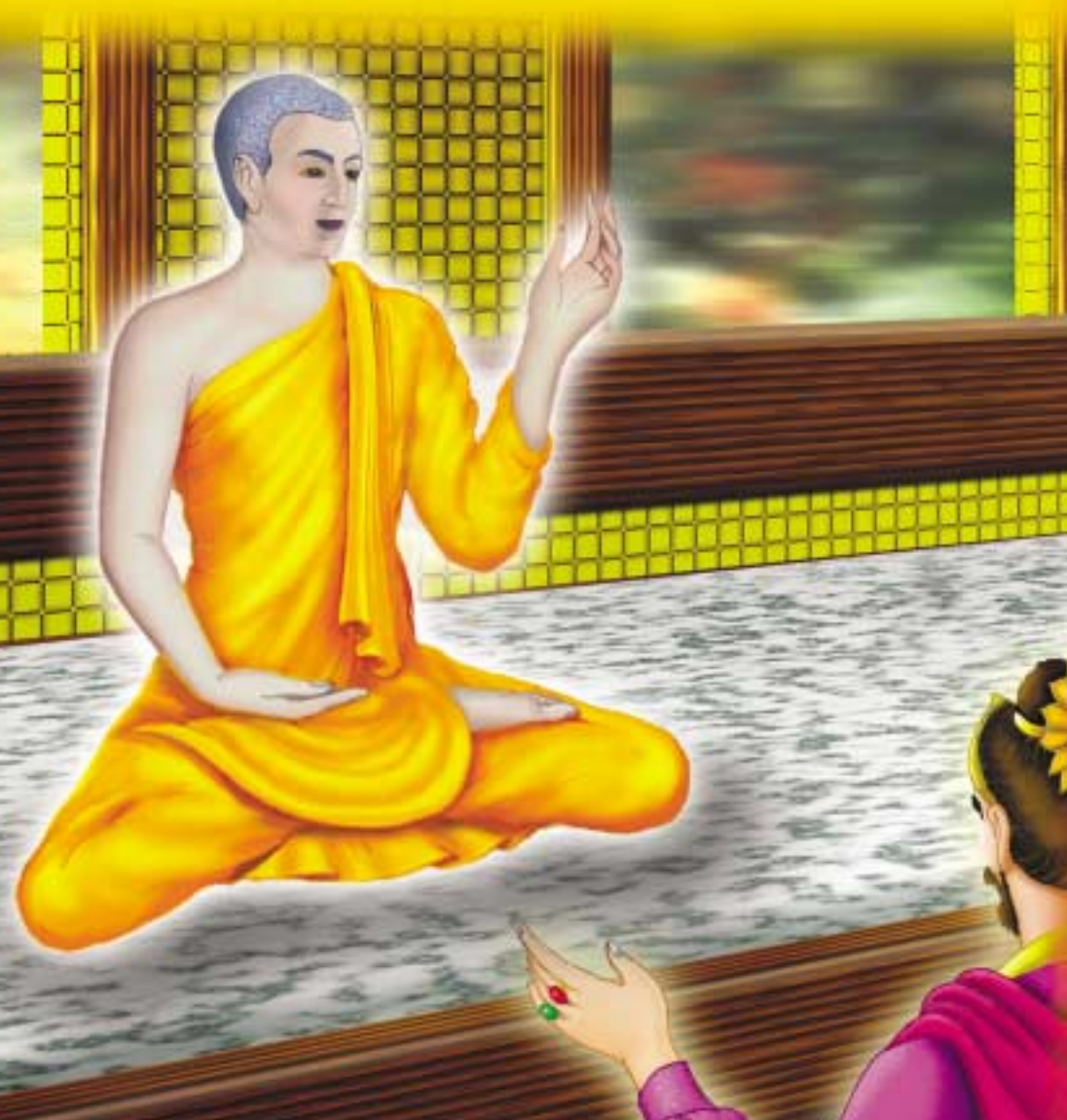

เส้น ทาง

จอม ปราชญ์ (๗)

โลกถูกมัจจุแพดเผา และถูกชรารุมล้อม
ไม่มีสิ่งใดต้านทานได้ ย่อมเดือดร้อนอยู่เป็นนิตย์
เหมือนคนกระทำความผิดได้รับอาญาเดือดร้อนอยู่ฉะนั้น

เส้นทางจอมปราษฎ์ (๗)

๔๕

วัฏจักรของโลก และมวลมนุษยชาติทั้งหลายล้วนตกอยู่ในกฎของไตรลักษณ์ มีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปตามกาลเวลาเหมือนพระอาทิตย์เมื่อขึ้นสู่ขอบฟ้าในยามเช้าก็บ่ายหน้าไปอัสตงฉะนั้น ตราบใดที่เรายังไม่หมดสิ้นอาสวกิเลส ยังเวียนว่ายอยู่ในทะเลชีวิต ยังไม่เข้าถึงฝั่งคือพระนิพพาน ก็ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนของชีวิตอยู่นั่นเอง ดังนั้นเมื่อเรามีโอกาสเกิดมาเป็นมนุษย์ พบพระพุทธศาสนา และเป็นลัทธิมาติกาปฏิรูปบุคคล จึงควรที่จะดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาท ใช้โอกาสทองของเราให้คุ้มค่ากับกาลเวลาที่สูญเสียไป มองวันเวลาเหมือนรัตนะของชีวิต ที่ไม่อาจจะปล่อยให้สูญเปล่า ตั้งใจมั่นที่จะตั้งใจทำความดี และประพฤติกปฏิบัติธรรมอย่างเอาจริงเอาจัง

มีวาระพระบาลีที่พระสิริมณฑลเถระกล่าวไว้ในขุททกนิกาย เถรคาถา ว่า

“มจฺจุณพฺภาทโต โลโก ปริกฺขิตฺโต ชราย จ
หณฺณติ นิจฺจมตฺตาโณ ปตฺตทณฺโฑว ตกฺกโร

โลกถูกมัจจุแผดเผา และถูกชรา รุมล้อม ไม่มีสิ่งใด
ต้านทานได้ ย่อมเดือดร้อนอยู่เป็นนิตย์ เหมือนคนกระทำ
ความผิดได้รับอาชญาเดือดร้อนอยู่ฉะนั้น”

เส้นทางจอมปราชญ์ (๗)

๕๐๐

มวลมนุษย์ทั้งหลายที่ดำรงอยู่ในโลกปัจจุบัน หรือแม้แต่ที่เคยเกิดมาหลายภพหลายชาติ และที่กำลังจะเกิดในอนาคต บางคนมีอายุยืน บางคนมีอายุสั้น ความสั้นยาวของอายุมนุษย์เป็นธรรมชาติที่ไม่เท่ากัน สิ่งที่ไม่แน่นอนได้หยิบยื่นสิ่งที่คาดไม่ถึงให้กับเรามาโดยตลอด ความตายจึงเปรียบเสมือนมูมมิตที่น่าเกรงขามของสรรพสัตว์ ความตายของมนุษย์มีความแตกต่างกัน ความสงสัยในเรื่องนี้ ไม่ใช่จะพั้งมีในยุคนี้ เคยเกิดขึ้นในสมัยก่อนเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว ก็เกิดกับจอมปราชญ์แห่งยุคแล้วแก้ปัญหาโดยจอมปราชญ์แห่งพระพุทธศาสนาเช่นกัน ก็คือพระยามิลินท์และพระนาคเสน

*หลังจากที่นักปราชญ์ทั้งสองท่าน ได้ตอบปัญหาวิสัยทัศน์กันติดต่อมาหลายชั่วยามจนพลบค่ำ ซึ่งเป็นเวลาที่คณะสงฆ์จะต้องบำเพ็ญสมณกิจ ปฏิบัติสมาธิภาวนา พระราชาขอตัวเสด็จกลับวังวันรุ่งขึ้นเสด็จมาแต่เช้าเพื่อถามปัญหากับพระนาคเสนเป็นอย่างนี้มาหลายวันแล้ว วิสัยของนักปราชญ์บัณฑิตนี้ จะไม่อ้อมกับความรู้อะไร จะรู้สึกของตัวเองกระหายที่อยากจะรู้แจ้งเห็นจริงในความสงสัยนั้นๆ ตลอดเวลาเหมือนไฟที่ไม่อ้อมด้วยเชื้อ ทะเล

เส้นทางจอมปราชญ์ (๗)

๕๐๑

ไม่อึดด้วยน้ำอย่างนั้น ดังนั้นพวกเราเองควรที่จะดูแบบอย่างไว้ แล้วทำความรู้สึกว่าเป็นทะเลแห่งบุญมหาสมุทรแห่งความดี ที่ไม่รู้จักอึดในการพึงธรรม ไม่อึดการทำความดี

วันหนึ่ง ท่านทั้งสองนั่งสนทนาธรรมกันตามปกติ พระยามิลินท์เกิดความสงสัยเรื่องของมรณะคือความตาย จึงเอ่ยถามพระนาคเสนว่า “พระคุณเจ้าผู้เจริญ โยมยังมีความสงสัยว่า เมื่อเราเกิดมาแล้ว ทุกคนบ่ายหน้าไปสู่ความตายกันทั้งนั้น เวลาที่มนุษย์ตาย ตายเป็นกาลมรณะทั้งหมดหรือตายเป็นอกาลมรณะ” พุดง่ายๆ ก็คือว่า ถึงเวลาจึงจะตาย หรือว่าไม่ถึงคราวตายก็ต้องตาย พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า “มีทั้งสองประเภท มหาบพิตร มีทั้งกาลมรณะ และอกาลมรณะ”

พระยามิลินท์ได้ฟังอย่างนั้น จึงถามต่อไปว่า “ข้าแต่พระนาคเสน ที่ตายเป็นกาลมรณะ และที่ตายเป็นอกาลมรณะนั้นเป็นอย่างไร ช่วยไขข้อข้องใจให้โยมด้วย” พระนาคเสนอรหันตเจ้า จึงกล่าววิสัชนาว่า “มหาบพิตร ผลมะม่วงหรือผลไม้ชนิดต่างๆ ย่อมหล่นตั้งแต่ในกาลที่ยังเป็นช่อ บางทีช่อดอกเพิ่งจะตั้งเป็นผลก็ร่วงหล่นไป บางครั้งเป็นผลเล็กๆ เท่านั้นก็หล่นไป บางครั้งห้าม บางครั้งสุกก็หล่นไป มหาบพิตรเคยเห็นผลไม้เป็นอย่างที่อาตมภาพกล่าวหรือไม่”

เส้นทางจอมปราชญ์ (๗)

๕๐๒

พระยามิลินท์ได้ฟังคำถามง่ายๆ อย่างนี้ จึงตอบพระ-
นาคเสนว่า “สิ่งที่พระคุณเจ้ากล่าวมานั้น เป็นเรื่องปกติธรรมดา”
พระนาคเสนจึงเปรียบเทียบอุปมาให้ฟังว่า “มะม่วง และผลไม้
ที่สุกแล้วหล่นนั้น เรียกว่าหล่นในกาลที่ควรหล่น ส่วนผลไม้ที่
หล่นตั้งแต่เป็นช่อ เป็นดอก บางครั้งนกจิก โดนลมพัด หรือถูก
หอนนเจาะไชร่วง เรียกว่าหล่นในกาลที่ยังไม่ควรจะหล่น ความ
ช่อนี้มีอุปมาฉันใด มนุษย์ที่เกิดมา ครั้นแก่เฒ่าชราภาพกระทำ
กาลกิณาลง นี่ชื่อว่ากาลมรณะ ตายตามกาลเวลาที่สมควร
เหมือนผลมะม่วงสุกแล้วหล่นร่วงสู่พื้นดิน มนุษย์นอกนั้น
บางกลุ่มตายเพราะกรรมเก่าชักนำไป หรือเพราะถูกฆ่า ชื่อว่า
ตายเป็นอกาลมรณะ”

เมื่อได้ฟังการแก้ปัญหของพระเถระ แทนที่พระยามิลินท์
จะสิ้นสงสัย กลับแย้งว่า “ข้าแต่พระคุณเจ้า มนุษย์ประการหลังๆ
ที่พระคุณเจ้าเอ่ยมานั้น จะตายเพราะกรรมด้วยคติ หรือการ
กระทำพาไปก็ดี โยมเห็นว่าพวกนี้ ตายเป็นกาลมรณะ ควรตาย
ทั้งสิ้น อย่าว่าแต่อย่างนี้เลย แม้สัตว์ที่ตายในครมภ์มารดา หรือ
ทารก อายุ ๕ ปี ๖ ปี ๗ ปี ก็ได้ชื่อว่าตายในกาลที่ควรตาย
เหมือนกันทั้งนั้น จะแบ่งแยกเป็นกาลมรณะหรืออกาลมรณะ
อย่างพระคุณเจ้าว่านั้น ห้ามได้”

เส้นทางจอมปราชญ์ (๗)

๕๐๓

พระนาคเสนได้ฟังแล้วท่านก็นิ่งสักระยะ แล้วจึงวิไลสนา แก่พระราชาดด้วยภูมิธรรมที่ลึกซึ้งว่า “มหาบพิตร ลัตว์และ มนุษย์ทั้งหลายที่ยังไม่แก่ไม่เฒ่ามาตายเสียก่อนได้ชื่อว่าตาย เป็นอกาลมรณะ พวกที่ตายเป็นอกาลมรณะนั้นมี ๗ จำพวก คือ ๑.บุคคลผู้ที่ไม่สิ้นอายุอดอาหารตาย ๒.อดน้ำตาย ๓.ถูก งูพิษกล้ำขบกัดตาย ๔.กินยาพิษฆ่าตัวตาย ๕.ถูกไฟไหม้ตาย ๖.ตกน้ำตาย และ ๗.ตายด้วยศาสตราวุธ มนุษย์จำพวกนี้ ชื่อว่าตายเป็นอกาลมรณะ มหาบพิตร

ส่วนมนุษย์ทั้งหลายที่ตายเป็นกาลมรณะนั้นมีถึง ๘ ประการด้วยกัน ขอให้มหาบพิตรจงจำไว้ให้ดี คือ ๑.ตายด้วย โรคลม ๒.ตายด้วยโรคที่เกิดจากดีหรือโรคดีกำเริบ ๓.ตายด้วย โรคมีเสมหะกำเริบ ๔.ตายด้วยพิษไข้ ๕.ตายด้วยโรคที่เกิดตาม ฤดูทั้งสาม ๖.ตายด้วยการใช้อริยาบททั้งสี่ ยืน เดิน นั่ง นอน เกินประมาณ ๗.ตายด้วยโรคเลือดไหลรักษาเท่าไรก็ไม่หยุด และประการสุดท้าย ๘.ตายด้วยโรคอันเกิดแต่กรรมวิบาก มนุษย์ทั้งหลายที่ตายด้วยเหตุ ๘ ประการนี้ ชื่อว่าตายเป็น กาลมรณะ ขอพระองค์ทรงจำไว้ด้วยเถิดมหาบพิตร”

พระเถระอธิบายต่อว่า กาลมรณะนั้นยังแบ่งออกเป็น ๒ อย่างคือ เป็นสามายิกากาลกิริยา และอสามายิกากาลกิริยา

เส้นทางจอมปราชญ์ (๗)

๕๐๔

หากตายด้วยโรคอันเกิดแต่กรรมวิบาก ชื่อว่าสามายิกาการกิริยา หมายถึงตายด้วยกาลอันเป็นกรรมในอดีตที่ตนกระทำไว้แต่ชาติปางก่อน ส่วนถ้าหากตายด้วยเหตุอย่างอื่น ตั้งแต่ตายด้วยโรคลมจนถึงโรคเลือดไหลไม่หยุด ทั้ง ๗ อย่างนั้นชื่อว่าสามายิกาการกิริยา จึงหมายถึงตายไม่สมควรแก่กาลสมัย”

พระยามิลินท์ได้ถามต่อไปว่า “ที่พระผู้เป็นเจ้ากล่าวว่ ตายเป็นอกาลมรณะนั้นเป็นอย่างไร” พระนาคเสนเถระ จึงกล่าวอุปมาให้ฟังว่า “มหาบพิตร กองเพลิงไหม้ไปจนสิ้นเชื้อ ไม้แห้งก็ดับไป นี่ชื่อว่า สามายิกนิพพุตา ดับเองฉันใด บุคคล มีอายุยืนได้มากปานใด หาโรคภัยอุปัทโฆสสิ่งไรมิได้ ตายไปเอง เหมือนกองเพลิงดับเพราะไม่มีเชื้อ ชื่อว่า สามายิกมรณะ ส่วน กองเพลิงใหญ่ไหม้อยู่ เชื้อไม้แห้งทั้งหลายยังไม่หมด มีฝน ฟ้าใหญ่ตกลงมาทำให้ไฟกองนั้นดับลง กองเพลิงนั้นย่อมชื่อว่า อสามายิกนิพพุตา ไม่ได้ดับเอง ข้อนี้อุปมาฉันใด บุคคลที่ยังไม่ กำหนดอายุขัยในวาระที่เกิดมา ตายด้วยเหตุประการใด ประการหนึ่ง ชื่อว่าตายเป็นอกาลมรณะ ฉะนั้นแลมหาบพิตร”

พระยามิลินท์ได้ทรงฟังคำอุปมาเกี่ยวกับความตาย อย่างนี้ก็ชื่นชมโสมนัส รับรู้ถึงความเป็นไปของมวลมนุษย์ ผู้กำลังบ่ายหน้าไปสู่ความตาย และการตายของแต่ละคนมี

เส้นทางจอมปราษฎ์ (๗)

๕๐๕

ความแตกต่างกัน แต่ถึงจะต่างกันอย่างไรสุดท้ายคือตายเหมือนกันหมด

เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะตายตามกาลเวลา หรือยังไม่ถึงเวลาแล้วตายก็ตาม ยังไงก็ต้องตายกันทั้งนั้น ดวงตะวันเริ่มเคลื่อนคล้อยที่จะตกดินทุกทีแล้ว ก่อนตะวันแห่งชีวิตของเราจะมีมิติดับไป ไม่รู้ว่าอีกนานเท่าไรจะมีโอกาสได้กลับมาสร้างบารมีในโลกมนุษย์อย่างนี้อีก ความชราที่เกิดขึ้นกับสังขารร่างกายของเราเป็นเหมือนสัญญาณเตือนภัยของพญามัจจุราชที่กำลังคืบคลานเข้ามาหาเราทุกขณะ เราจึงควรเร่งรีบสั่งสมบุญไว้ให้มากๆ ความตายไม่ใช่เรื่องที่น่ากลัวหรือเลวร้าย สิ่งที่เลวร้ายไปกว่านั้นอีก คือเกิดมาแล้วไม่ได้ทำความดีอะไร พวกเราทั้งหลายจึงไม่ควรประมาทในการประพฤติปฏิบัติธรรมสิ่งใดที่เป็นกุศล เมื่อเรายังมีลมหายใจก็ให้รีบไขว่คว้าเอามาเป็นบุญ แล้วเราจะจากโลกนี้ไปอย่างผู้ชนะ โดยไม่หวาดหวั่นกับมรณภัยใดๆ

